

Z LEŚNEGO ŚWIATA

Nr 9/2015 (74)

RPA. XIV Światowy Kongres Leśny

Od 7 do 11 września 2015 r. w Durbanie (RPA) odbywał się XIV Światowy Kongres Leśny. Goszcząc niemal 4000 uczestników ze 142 krajów, w tym ponad 530 mówców, podczas 200 wydarzeń i sesji, kongres stał się największym spotkaniem globalnej wspólnoty leśnej bieżącej dekady. Ponad 120 osób ze 120 krajów przedstawiło 825 artykułów i 269 posterów. Prawie 1/3 materiałów kongresowych pochodziła z Afryki, a 3 proc. było napisane przez kobiety, jako autorki wiodące.

Uczestnicy Kongresu w swoich debatach skoncentrowali się na następujących zagadnieniach: zrównoważone zarządzanie lasami afrykańskimi – wyzwania, osiągnięcia, możliwości (Dzień Afrykański), oszacowanie zasobów leśnych świata (Global Forest Resources Assessment FRA 2015 – patrz osobne doniesienie), przyszłość drewna jako surowca energetycznego (Więcej niż ciepło), rozpoczęcie projektu Lasy i Woda: Pięcioletni Plan Działań, Forum Przyrodnicze (Wildlife Forum), lasy dla przyszłości (Forum Młodzieży).

Kongres zwrócił się do Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych z przesłaniem dotyczącym krytycznej roli lasów w osiągnięciu tzw. celów zrównoważonego rozwoju (Sustainable Development Goals - SDGs), a do 21 Konferencji Stron Konwencji Klimatycznej – podkreślając rolę lasów w nowym „porządku klimatycznym”. W ostatnim dniu Kongresu delegaci przedstawili wizję lasów i leśnictwa w 2050 r., przyjmując Deklarację Durbańską (patrz osobne doniesienie).

Źródło: Infosylva 17/2015

(MK)

RPA. Deklaracja Durbańska przyjęta

We wstępie Deklaracji Durbańskiej uczestnicy XIV Światowego Kongresu Leśnego podkreślili, że po raz pierwszy spotkanie światowej wspólnoty leśnej odbyło się na kontynencie afrykańskim, i przebiegało ono w duchu otwartości oraz gotowości do uczenia się od siebie, dzielenia różnych punktów widzenia i szukania nowych perspektyw. W Deklaracji uczestnicy kongresu przedstawili wizję lasów i leśnictwa, jako sposób na przyczynienie się do realizacji Planu na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development), w perspektywie roku 2050 oraz dalszej. **1. Las to nie tylko drzewa.** Lasy mają zasadnicze znaczenie dla bezpieczeństwa

żywnościowego i lepszych warunków życia ludzi. W przyszłości lasy będą oddziaływać na rzecz społeczności lokalnych jako źródło żywności, energii z drewna, schronienia, paszy dla zwierząt i włókna drzewnego; będą generować dochód i zatrudnienie, by społeczności lokalne i społeczeństwa mogły prosperować; będą siedliskiem bioróżnorodności oraz wsparciem rolnictwa i dobrobytu ludzi przez stabilizację gleby i klimatu, a także regulację wód.

2. Zintegrowane podejście do użytkowania gruntu zapewnia drogę do poprawy polityki i praktyki w zakresie: zapobiegania wylesieniom, rozwiązywania konfliktów związanych z użytkowaniem gruntów, kapitalizowania w pełni korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych wynikających z integracji leśnictwa i rolnictwa, utrzymania wielu usług leśnych w kontekście krajobrazu.

3. Lasy są podstawowym elementem adaptacji do zmian klimatu i łagodzenia skutków tych zmian. Zrównoważona gospodarka leśna zwiększy odporność ekosystemów i społeczeństw oraz wzmocni rolę lasów i drzew w absorpcji i magazynowaniu dwutlenku węgla, zabezpieczając równocześnie inne usługi środowiskowe świadczone przez lasy.

Realizacja tej wizji będzie wymagać nowego partnerstwa sektorów: leśnictwa, rolnictwa, finansów, energii, wody i innych, oraz zaangażowania ludności rdzennej i społeczności lokalnych. W Deklaracji uczestnicy kongresu stwierdzili także, że entuzjazm młodzieży do tworzenia lepszego świata powinien stać się trwałym źródłem inspiracji i bodźcem do innowacji. Skłonność młodych ludzi do działania powinna być wspierana przez udział wielu zainteresowanych stron, angażujących młodzież i przyciągających ją do sektora leśnego.

Źródło: Infosylva 17/2015

(MK)

RPA. Mniej wylesień, lepsze zarządzanie lasami

Podczas XIV Światowego Kongresu Leśnego zaprezentowano wyniki Globalnego Oszacowania Zasobów Leśnych FAO (FRA 2015). Według raportu FAO zasoby te na świecie nadal się kurczą, w miarę wzrostu populacji i przekształcania gruntów leśnych w rolne i inne, w ciągu ostatnich 25 lat tempo globalnego

wylesiania netto zmniejszyło się. Podczas gdy w 1990 r. 4128 mln ha lasów składało się na 31,6 proc. obszarów lądowych, w 2015 r. 3999 milionów ha lasów stanowiło 30,6% powierzchni lądów. Roczna rata netto utraty powierzchni leśnej zmniejszyła się z 0,18 proc. na początku lat 1990 do 0,08 proc. w latach 2010-2015 (największa utrata powierzchni lasów nastąpiła w Afryce i Ameryce Południowej).

Malejące tempo wylesień wiąże się z tym, że coraz więcej terenów leśnych znajduje się pod ochroną, i coraz więcej krajów ulepsza swoją gospodarkę leśną. Często dzieje się to przez ustawodawstwo, pomiar i monitorowanie zasobów leśnych, a także większe zaangażowanie społeczności lokalnych w zakresie planowania oraz formułowania założeń polityki leśnej. Obecnie, wielkoobszarowe inwentaryzacje stanu lasu obejmują 81 proc. globalnej powierzchni leśnej i jest to znaczący wzrost, biorąc pod uwagę minioną dekadę. „Gospodarka leśna znacznie się poprawiła w ciągu ostatnich 25 lat. Obejmuje to planowanie, dzielenie się wiedzą, legislację, politykę - cały szereg ważnych kroków, które kraje wdrożyły lub wdrażają” - powiedział Kenneth MacDicken, lider Zespołu FAO ds. oszacowania światowych zasobów leśnych. W raporcie podkreślono także decydujące znaczenie lasów dla ludzi, środowiska i gospodarki światowej. Udział sektora leśnego w światowym PKB wynosi około 600 miliardów USD rocznie, co przekłada się na zatrudnienie ponad 50 mln osób. Raport obejmuje 234 kraje i terytoria.

Źródło: Infosylva 17/2015

(MK)

ŚWIAT. Rola ekosystemów nieleśnych

Joseph W. Veldman z Uniwersytetu Stanowego w Iowa zwraca uwagę na rolę, jaką pełnią w środowisku ekosystemy nieleśne (m.in. w magazynowaniu związków węgla). Brał on udział w recenzji publikacji „Atlas of Forest Landscape Restoration Opportunities”, opracowanej na potrzeby „Bonn Challenge” - inicjatywy, której celem jest odtworzenie 150 milionów ha lasu do 2020 roku. Autorzy atlasu określili przydatność ponad 9 milionów ha gruntów do zalesienia. Założyli, że każdy obszar, który nie jest pokryty drzewostanem może zostać zalesiony, jeśli tylko pozwalają na to warunki klimatyczne. Takie podejście stwarza jednak duże zagrożenie dla bioróżnorodności i może spowodować przykre konsekwencje dla środowiska. Veldman przeprowadził szczegółowe kartowanie zagrożonych ekosystemów nieleśnych, ocenę stopnia ich bioróżnorodności oraz skuteczności inicjatyw, których celem jest integracja działań służących zarówno ochronie ekosystemów leśnych, jak i nieleśnych.

Źródło: www.sciencedaily.com

(TH)

BRAZYLIA. Absorpcja związków węgla

Racjonalne pozyskiwanie drewna z lasów Amazonii ma istotny wpływ na zdolność drzewostanów do magazynowania związków węgla, co z kolei jest kluczowe w zarządzaniu procesem zmian klimatu. Ervan Rutishauser z *CarboForExpert* (Szwajcaria) i *CIRAD* (Francja) poddał analizie 79 powierzchni próbnych na łącznym obszarze 376 ha lasów i stwierdził, że dzięki zastosowaniu nowoczesnych metod pozyskiwania drewna, lasy wtórne w Amazonii są w stanie wchłonąć ponownie związki węgla wyemitowane do atmosfery podczas wylesiania w ciągu 7-21 lat (przy zachowaniu stałej ilości pozyskiwanego drewna na poziomie 10-30 m sześć./ha) na całym badanym obszarze. Zaznacza on jednak, że w obliczu rosnącego popytu na drewno, scenariusz ten jest mało realny.

Źródło: www.sciencedaily.com

(TH)

UE. Drzewa jednak nieinwazyjne

1 stycznia 2015 roku weszła w życie regulacja prawna dotycząca gatunków inwazyjnych. Gatunki te to nienaturalne dla danego środowiska rośliny i zwierzęta wprowadzone przypadkowo lub przez celowe działanie. Bardzo często powodują one duże szkody, wyceniane przez Komisję Europejską na miliardy euro rocznie. Celem regulacji jest ochrona rodzimych gatunków, a także minimalizowanie negatywnego wpływu gatunków inwazyjnych. Przewiduje ona trzy typy działania: zapobieganie, wczesne wykrywanie oraz szybką likwidację.

Komitet reprezentujący członków UE oraz forum naukowców mają wspomóc Komisję Europejską przy pracach nad listą gatunków inwazyjnych. Lista ta ma zostać zaakceptowana w listopadzie 2015 r. Dotychczas nie znalazły się na niej żadne gatunki drzew – ze względu na zmieniający się klimat i zagrożenie suszą, oszczędzono m.in. daglezie czy gatunki eukaliptusów, co jest ulgą dla właścicieli lasów w Europie.

Źródło: www.cepf-eu.org

(BK)

SZWAJCARIA. Właściciele lasów potrzebują wsparcia

Szwajcarscy właściciele lasów potrzebują wsparcia rządu federalnego przeznaczonego na rozwój i konserwację dróg leśnych. Takie jest przesłanie sesji terenowej zorganizowanej dla przedstawicieli mediów przez Szwajcarskie Towarzystwo Leśne (WVS) w regionie Schwarzsee-Senseland (kanton Fyburg).

Niedostateczny rozwój infrastruktury, zwłaszcza w terenach górskich (Alpy i Jura), powoduje że coraz

większy obszar lasów jest niedostępny do pozyskania drewna. Drogi wybudowane kilkadziesiąt lat temu wymagają remontów i poszerzenia, aby były dostępne dla nowoczesnego sprzętu. Szacuje się, że około 2 mln m sześć. drewna rocznie pozostaje niewykorzystane (obecnie w całym kraju pozyskanie wynosi około 5 mln m sześć.). Ogromne połacie lasów wyłączone są z zabiegów pielęgnacyjnych – czyszczeń i trzebieży, co wpływa negatywnie na ich jakość, stan sanitarny i odporność na czynniki atmosferyczne. Przewodniczący WVS Max Binder przypomina, że jednym z priorytetów rządu federalnego jest wzrost zużycia surowców odnawialnych, w tym drewna. Jednakże, bez idącego za tym wsparcia finansowego, cele te pozostaną jedynie kawałkiem makulatury. Niezrozumiała wydaje się też postawa organizacji ekologicznych, które popierając energetykę odnawialną, równocześnie oprotestowują każdy metr wybudowanej czy wyremontowanej drogi leśnej.

Źródło: www.forstpraxis.de

(TZ)

FINLANDIA. Naprawa dróg leśnych

Finlandia ma około 120 000 km dróg leśnych. Rozmiar prac związanych z ich renowacją zmniejsza się, i tylko w ubiegłym roku Stowarzyszenie Ekspertów Leśni Meto oszacowało, że jedna trzecia dróg wymaga pilnej naprawy. W rejonie działania stowarzyszenia Päijät-Häme rocznie naprawianych jest zaledwie dziesięć kilometrów dróg. Potrzeby są 10 razy większe. Ekspert stowarzyszenia, Jyrki Mäkiranta, zwraca uwagę, że zły stan dróg wpływa też na cenę drewna, przedsiębiorstwa leśne są bowiem zobowiązane do naprawienia szkód powstałych podczas pozyskania, więc uwzględniają ten koszt w cenie. Celem renowacji ma być przede wszystkim poprawienie nośności drogi, załatanie kilku metrów można nazwać jedynie prowizorką.

Dzięki ustawie o finansowaniu zrównoważonego leśnictwa właściciele lasów rodzinnych mogą się ubiegać o dotację na naprawę dróg leśnych, przy czym dofinansowanie przeznaczone jest wyłącznie na odcinek drogi w złym stanie technicznym. Jari Yli-Talonen, dyrektor wykonawczy stowarzyszenia Päijät-Häme wątpi, czy właściciele lasów są tego świadomi. Gdyby odpowiednio upowszechniono tę informację, prace renowacyjne byłyby podejmowane częściej, a ich koszt byłby niższy. Ustawa pozwala też na dotacje budowy nowych dróg, projekt musi jednak obejmować odcinek co najmniej 500 metrów. W stowarzyszeniu Päijät-Häme szacunkowy koszt budowy nowej drogi leśnej wynosi 20 euro za metr, koszty remontu zaczynają się od 15 euro za metr. „Stan dróg jest kluczowym zagadnieniem dla dostaw drewna. Gdyby było możliwe naprawianie tylko

słabych punktów, zaoszczędzilibyśmy pieniądze prywatne i publiczne” - mówi Aki Hostikka, szef finansów i audytów Fińskiego Centrum Leśnego, udzielającego dotacji.

Źródło: www.forest.fi

(KJ)

NIEMCY. Wypełnić dyrektywę siedliskową

Władze Brandenburgii opublikowały cele ochrony dla ustanowionych w tym kraju związkowym obszarów Natura 2000 wypełniających dyrektywę siedliskową UE. Jak zapewnia landowy minister rozwoju wsi, rolnictwa i środowiska Jörg Vogelsanger, wydane właśnie dokumenty nie nakładają na właścicieli i zarządców gruntów żadnych nowych obciążeń.

Komisja Europejska wszczęła postępowanie przeciwko Niemcom i czterem innym krajom członkowskim, w sprawie zbyt opieszałego wdrażania dyrektywy siedliskowej. Zażądała, aby do roku 2018 każdy wyznaczony obszar miał opracowany harmonogram działań, a do roku 2020 – pełny plan zagospodarowania. Działania rządu Brandenburgii są odpowiedzią na te żądania. Uchwalone ostatnio ustawy wyznaczające cele ochrony i granice obiektów, mają przyspieszyć proces tak, aby w wymaganym terminie usunąć wskazane przez Brukselę uchybienia.

Źródło: www.forstpraxis.de

(TZ)

FINLANDIA. Największy samochód ciężarowy do wywozu drewna

Ketosen Kuljetus - przedsiębiorstwo zajmujące się w Finlandii wywozem drewna na rzecz państwowej firmy leśnej Metsähallitus, ma rozpocząć testowanie 104-tonowej ciężarówki. Składa się ona z ciągnika siodłowego i przyczepy. Cały zestaw ma łącznie 13 osi, z których dziesięć wyposażonych jest w bliźniacze koła. Przyczepa może być załadowana na leśnej drodze, a następnie połączona z samochodem przy głównej drodze. Sam ciągnik może być załadowany tylko przy głównej drodze, na specjalnie do tego celu wybudowanym terminalu. Zestaw długości 33 metrów, będzie się poruszać jedynie po głównej drodze z Inari w Górnej Laponii do terminalu kolejowego w Rovaniemi, gdzie drewno będzie przeladowywane na wagony. Nie było potrzeby poprawiania drogi, po której porusza się ciężarówka z wyjątkiem sygnalizacji świetlnej na moście nad rzeką Jeesiöjoki. Ciężarówka ma prawo pierwszeństwa na moście, ze względu na ryzyko, że mógłby on nie wytrzymać obciążenia dwóch ciężarówek w tym samym czasie. Sygnalizacją świetlną steruje kierowca samochodu. Należy podkreślić, że nigdy wcześniej samochód tej wielkości nie był testowany w krajach Europy Zachodniej.

Ramy prawne dla prób tego rodzaju zostały uchwalone w roku 2013. Podstawową przyczyną stał się fakt, że wydajny transport drewna ma istotne znaczenie dla zdolności konkurencyjnej gospodarki leśnej w kraju o dużych odległościach transportowych, jakim jest Finlandia. Do niedawna maksymalna dopuszczalna waga ciężarówek wynosiła 60 ton, obecnie dopuszcza się zestawy o wadze do 76 ton.

„Celem badań jest sprawdzenie, czy możliwa jest poprawa efektywności transportu drewna. Wyniki pozwolą nam ocenić wpływ dużych ciężarówek na bezpieczeństwo ruchu drogowego i emisję spalin, jak również możliwości zmniejszenia obciążeń powodowanych przez transport drewna po drogach” - mówi Juha Pyhäjärvi, szef zamówień w Metsähallitus.

Szacuje się, że w wypadku testowanego 104-tonowego zestawu, zużycie paliwa oraz emisja dwutlenku węgla na jedną tonę przewożonego drewna są o 20 procent mniejsze. Pozwolenie na badania, wydane przez fińską Agencję Bezpieczeństwa Transportu, jest ważne do końca 2019 roku.

Źródło: www.forest.fi

(KJ)

NIEMCY. Bezołowiowa amunicja

Niemieckie Stowarzyszenie na rzecz ochrony przyrody (NABU) z uznaniem przyjęło decyzję dolnosaksońskiej firmy GRUBE o wycofaniu z oferty rynkowej amunicji zawierającej ołów. Jest to pierwsza firma w Niemczech, która wykonała taki krok. Zdaniem prezesa NABU, Olafa Tschimpke, to punkt zwrotny w wieloletniej debacie o zakazie stosowania amunicji ołowiowej. Organizacja apeluje do rządu federalnego o przygotowanie ustawy całkowicie zakazującej stosowania ołowiu w polowaniach. Ustawa taka mogłaby wejść w życie po rocznym *vacatio legis*. Zdaniem NABU, przykład firmy GRUBE dowodzi gotowości przemysłu na zmiany w tym zakresie. Zatrucie ołowiem, jak wykazują badania, jest jedną z głównych przyczyn śmierci bielików, których pokarmem często bywa postrzelona zwierzyna.

Źródło: www.forstpraxis.de

(TZ)

NIEMCY. Lasy przyjazne pszczołom

Na 200 tys. hektarów lasu państwowego w Turyngii działa około 100 koncesjonowanych pszczelarzy. Mimo łagodnej zimy i letniej suszy, w tym roku spodziewany jest obfity zbiór miodu, zwłaszcza lipowego i akacjowego. Półnaturalna gospodarka leśna opierająca się na

regularnym pielęgnowaniu lasu, dającym doływ światła do niższych warstw drzewostanu, sprzyja rozwojowi roślin miododajnych. Promowane są gatunki drzew dające nektar i pyłek wysokiej jakości, takie jak: lipy, wierzby, klony - zwyczajny i jawor, czereśnia, dzika jabłoń czy jarząb brekinia.

Lasy landowe Turyngii zachęcają pszczelarzy niskimi opłatami koncesyjnymi oraz udostępnianiem dróg i parkingów leśnych. Zawczasu uprzedzają też o możliwych ograniczeniach w poruszaniu się, spowodowanych pozyskaniem drewna oraz o planowanych zabiegach chemicznych. Pszczelarze cenią sobie tereny leśne ze względu na duży udział roślin miododajnych, nie tylko drzew, lecz także krzewów i roślin zielnych. Szczególnie dużo pyłku i nektaru dają maliny i jeżyny rozwijające się bujnie w prześwietlonych miejscach.

Oprócz pszczół domowych, w Turyngii żeruje kilkaset gatunków pszczół dzikich, z których połowa wpisana jest do Czerwonej Księgi gatunków zagrożonych. Większość pszczół żyje w otwartych terenach, ale część z nich upodobała sobie nasłonecznione miejsca w lasach i na ich obrzeżach. Rozwojowi pszczół sprzyja sposób prowadzenia gospodarki leśnej, z systematycznie wykonywanymi trzebieżami, pozostawianiem części martwego drewna do naturalnego rozkładu oraz zaniechaniem walki z jeżyną.

Źródło: www.forstpraxis.de

(TZ)

SUMATRA. Pożary torfowisk potęgowane przez El Niño

El Niño to zjawisko polegające na utrzymywaniu się wysokiej temperatury na powierzchni wód strefy równikowej Pacyfiku. W rejonie północnej Australii i Azji południowo-wschodniej powoduje ono dotkliwe susze, które sprzyjają pożarom lasów. Tegoroczna eskalacja pożarów na Sumatrze jest częściowo wywołana właśnie przez El Niño. Pożary obszarów leśnych, obfitujących w torfowiska, emitują ogromne ilości dwutlenku węgla. Chmury dymu są następnie przenoszone przez prądy na bardzo duże odległości. Znaczna część pożarów na Sumatrze jest wynikiem oczyszczania ziemi pod uprawę metodą wypalania. Użycie ognia do tego celu jest wprawdzie zakazane przez miejscowe prawo, ale często praktykowane przez tamtejszych rolników.

Źródło: www.sciencedaily.com

(BK)